

● **مثال:** تصاویری از اشکالی که گرد هستند تهیه کنید و قوس پایینی را خالی بگذارید تا دانش‌آموز نقاشی را کامل کند. سپس ابعاد را کوچک‌تر می‌کنیم تا زمانی که نوشتن قوس برای دانش‌آموز آسان شود.

■ جلسه هشتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● صفحه چهارم کتاب نگارش

در تمرین صفحه نگارش به دانش‌آموزان تفهیم کنید که تمام جملات یک بند باید دربارهٔ موضوع آن توضیح دهند. نوشتن بند در این صفحه به منظور تثبیت آموخته‌های قبل است.

■ جلسه نهم	
۱- بخوان و حفظ کن (لحظه سبز دعا)	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

در ارزشیابی کیفی، فرایند ارزشیابی با فرایند تدریس ادغام شده و مرز میان این دو فرایند از بین رفته است. در این درس می‌توانید از روش «پرسیدن» استفاده کنید.

برای افزایش تأثیر پرسیدن به این نکات توجه کنید:

- سؤالاتی طرح کنید که موجب ایجاد تفکر در دانش‌آموز شود. مثلاً به جای اینکه پرسید آیا حضرت فاطمه (س) را دوست داری؟ پرسید چرا حضرت فاطمه (س) را دوست داری؟
- فرصت پاسخ‌گویی را افزایش دهید تا دانش‌آموز فرصت فکر کردن پیدا کند.
- از همهٔ دانش‌آموزان، انتظار پاسخ‌گویی داشته باشید.

- پاسخ‌های صحیح یا اشتباه دانش‌آموزان، هر دو می‌تواند شما را در شناخت میزان درک و فهم دانش‌آموزان کمک کند. زیرا هدف اصلاح متفکرانه است نه اینکه در لحظه اول پاسخ درست را دریافت نمایید.
- این پرسش و پاسخ‌ها عمدتاً شفاهی است.
- ارزشیابی از مهارت خواندن به صورت شفاهی انجام می‌پذیرد.

■ جلسه دهم	
۲۰ دقیقه	۱- ارزشیابی مهارت خواندن
۲۰ دقیقه	۲- املا

● املا

مطابق با بقیه دروس در جلسه انتهایی این درس نیز املا دو قسمتی، شامل املاي تقریری و فعالیت‌های املايي برگزار می‌گردد.

● درس نهم: بوی نرگس

■ اهداف

- ۱- تقویت فن بیان و توسعه تفکر و تمرکز
- ۲- گسترش دامنه لغات دانش آموز (ترکیب دل + بُن فعل)
- ۳- شناخت فعل به عنوان محور اصلی جمله
- ۴- آشنایی با متن ادبی
- ۵- شناخت نسبی از مفهوم انتظار
- ۶- شناخت حضرت صاحب عصر (عج)

■ آموزش

■ جلسه اول

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

● روش تدریس پیشنهادی

روشن‌سازی طرز تلقی، بحث گروهی، اعضای گروه

● روش‌سازی طرز تلقی

طرز تلقی‌ها جنبه مهمی از یادگیری بر پایه عواطف و احساسات و آزادی بیان اجتماعی هستند. این روش دانش‌آموزان را قادر می‌سازد که بفهمند

آیا طرز تلقی‌ها و نگرش‌هایشان بر یک پایه محکم از حقایق و منطق استوار هست یا نه؟

۱- روی برگه A5 یک جمله زیبا در خصوص مفهوم انتظار، یا شخصیت حضرت مهدی(عج) و یا فرج ایشان بنویسید.

۲- برگه‌ها را میان دانش‌آموزان تقسیم کنید و از آنها بخواهید به صورت انفرادی نظر خود را بسیار کوتاه درباره آن جمله بنویسند، یا اینکه جمله را با جملاتی دیگر کامل کنند. (این مراحل را به صورت شفاهی نیز می‌توان انجام داد.)

۳- دانش‌آموزان در گروه دور هم جمع می‌شوند و طرز تلقی و برداشت خود را برای دوستانشان بازگو می‌کنند و روی بهترین طرز تلقی یا نگرش با هم به توافق می‌رسند.

۴- گروه‌ها نتیجه بحث خود را در کلاس اعلام می‌کنند.

۵- حالا به جمع‌بندی مطالب پردازید و مفاهیم موردنظر خود را درباره مفهوم انتظار در حد درک دانش‌آموزان پایه سوم با بیانی شیوا تدریس نمایید.

در ادامه، نمونه مثال‌هایی از جملاتی که در اختیار دانش‌آموزان می‌گذارید، آورده شده است.

الف) جمله را کامل کن: آن روزی که حضرت مهدی(عج) ظهور کند خیلی قشنگ است

چون ...

ب) نظر خود را درباره این جمله بنویس. «همه ما در دوران انتظار فرج امام زمان(عج) باید انسان‌های خوبی باشیم.»

● نکته: شاید بعضی از دانش‌آموزان اطلاعات کافی درباره این موضوع نداشته باشند و یا برخی دیدگاه‌های متفاوت و یا حتی ناصحیحی را اعلام دارند. نقطه مثبت این روش رسیدن اعضای گروه به یک توافق جمعی و مجاب نمودن افراد با رأی‌های مخالف به صورت منطقی است. تلاش نمایید تا اعضای گروه به این وفاق و سازگاری در بیان عقیده برسند.

● خوانش متن

در قسمت بعدی کار روخوانی از متن درس توسط معلم و دانش‌آموزان انجام می‌پذیرد. استفاده از کتاب گویا توصیه می‌شود.

● **نکته:** شعر انتهای درس از آقای علی اصغر صائم کاشانی است. وی از شاعران آیینی معاصر به شمار می‌آید که بیش از چهل سال به سرودن شعر، نویسندگی و تحقیق در ادب فارسی پرداخته است. از مجموعه اشعار او می‌توان به مجموعه غزل‌های مهدوی، مجموعه اشعار عاشورایی و مجموعه اشعار رضوی اشاره کرد.

● درک مطلب

سوالات درک متن توسط معلم خوانده می‌شود و دانش‌آموزان به آن پاسخ می‌دهند.

■ جلسه دوم	
۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

در بخش واژه‌آموزی، جمله‌های همین بخش کتاب را روی تابلو بنویسید و جای کلماتی را که از ترکیب «دل + بُن فعل» ساخته شده‌اند، را خالی بگذارید. (جمله‌ها به ترتیب کتاب نباشد.)

حالا از دانش‌آموزان بخواهید کتاب را باز کنند و جمله‌هایی را که روی تخته نوشته‌اید، در بخش واژه‌آموزی کتاب پیدا کنند. وقتی کلمه مورد نظر را پیدا کردند، با صدای بلند بخوانند و شما آن کلمه را با رنگ دیگر در جای خالی بنویسید. (یا یکی از دانش‌آموزان این کار را انجام دهد.)

یا می‌توانید کارت‌های کلمات «دل‌نشین، دل‌خواه، دل‌نواز، دل‌گیر، دل‌خور» را از قبل آماده کنید و آنها را بین گروه‌ها توزیع کنید. بعد از خواندن هر جمله، هر گروه که کارت مناسب جای خالی را در اختیار دارد آن را به بقیه نشان می‌دهد و روی تخته در جای مخصوص نصب می‌کند

● تمرین خواندن

مطابق با روش‌هایی که در دروس قبل به آن اشاره شد، بر مهارت خواندن دانش‌آموزان تأکید شود.

■ جلسه سوم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- صندلی صمیمیت	۲۰ دقیقه

● صفحه اول کتاب نگارش

صفحه اول کتاب نگارش در زمان تعیین شده، توسط دانش‌آموزان تکمیل می‌شود و معلم آنها را بررسی می‌نماید.

● صندلی صمیمیت

«سخن گفتن» یکی از مهارت‌های اصلی زبانی است که در ایجاد ارتباط مؤثر با افراد جامعه نقش بسزایی دارد. در کتاب فارسی سوم مهارت سخن گفتن در قالبی هدفمند و فعالیتی پویا گسترش می‌یابد. در هشت درس گذشته فعالیتی با عنوان «نگاه کن و بگو»، با هدف تقویت مهارت سخن گفتن طراحی شد. در آن فعالیت به کمک تصویر، ذهن دانش‌آموز طبقه‌بندی می‌شد و به صورت منسجم سخن می‌گفت. بعد از تمرین در این فعالیت طی هشت درس، انتظار می‌رود دانش‌آموز به سطحی از توانایی رسیده باشد که بدون تصویر هم سخن بگوید. لذا از درس نهم فعالیت «صندلی صمیمیت» جایگزین «نگاه کن و بگو» می‌شود. مراد از «صندلی صمیمیت»، صندلی معلم است که هر دانش‌آموز روی آن می‌نشیند و برای هم‌کلاسی‌هایش سخن می‌گوید. نشستن دانش‌آموزان در جای معلم، حس خوبی در آنها ایجاد می‌کند و سبب می‌شود دانش‌آموز به لحاظ عاطفی، خود شکوفایی و ارتقای شخصیت، احساس مناسبی داشته باشد. به همین دلیل عنوان فعالیت نیز بار عاطفی مثبت را القا می‌کند. با توجه به اینکه اکثر دانش‌آموزان پایه سوم تمایل بسیار به صحبت کردن دارند، این بهترین فرصت است که مهارت ایشان را هدفمند کنیم.

صندلی صمیمیت با تأکید بر فرایند تفکر، در فضایی دوستانه، دانش‌آموزان را به صحبت کردن مفید در برابر جمع وامی‌دارد و زمینه بسیار مناسبی برای پرورش سخنوری و توانایی فن بیان است.

■ جلسه چهارم	
۱- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه
۲- املا	۲۵ دقیقه

● پیاموز و بگو

موضوعی که در این درس آموزش داده شده است، برجسته کردن فعل به عنوان محور معنایی جمله است به طوری که نوشته هر قدر هم طولانی باشد، ولی فعل نداشته باشد، معنی آن کامل نمی‌شود. به این ترتیب به‌طور غیرمستقیم، فعل جمله در رأس قرار می‌گیرد، به عبارت دیگر ابتدا باید فعلی باشد تا جمله‌ای شکل گیرد.

● توجه: هدف از طرح این قبیل مباحث، آشنایی دانش‌آموز با اجزای جمله است. او باید منطق قرار گرفتن اجزای جمله را در کنار هم درک کند. یادگیری این مطلب در تقویت درک متن دانش‌آموزان تأثیر عمده‌ای دارد. معلمان گرامی از ارائه این مطالب، با نگاه تدریس دستور زبان، به صورت مجموعه‌ای از قواعد حفظی جداً پرهیز کنند.

● املا

آزمون «مداد کاغذی» فعالیت‌های املائی جهت بهره‌برداری ارائه می‌گردد.

باسمه‌تعالی	
نام و نام‌خانوادگی:	درس نهم «بوی نرگس» – آزمون مداد کاغذی آموزش املا
تاریخ:	
۱ – هر کلمه را در جای مناسب بنویس «دل‌نشین، نغمه‌ها، چشم‌نواز»	
– پرنده، آوازی	می‌خواند.
– پره‌های رنگارنگ پرندگان	است.
– بهترین سرودها و	اطرافم را پر کرده است.
۲ – روی ترکیب‌های نادرست املائی، خط بزن.	
(بوست لطیف – بوسته لطیف) – (بام‌های صفالی – بام‌های سفالی)	
۳ –	

■ جلسه پنجم	
۱ – فعالیت‌های نوشتاری	۲۰ دقیقه
۲ – تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

صفحه دوم کتاب نگارش

این صفحه ابتدا به صورت فردی توسط دانش‌آموزان تکمیل می‌شود و سپس در گروه بررسی می‌گردد. در انتها به کمک معلم رفع اشکال نهایی صورت می‌گیرد.

■ جلسه ششم

۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

متن درس نهم یک متن توصیفی است. در خواندن چنین متن‌هایی باید به نکات زیر توجه داشت.

- لحن توصیف می‌تواند در کنار دیگر لحن‌ها کامل شود. یعنی توصیف چیزی مثبت یا باشکوه با توصیف زشتی‌ها و پلیدی‌ها متفاوت است.
- در لحن توصیفی آهنگ کلام، معمولاً نرم است و آرامشی خاص دارد.
- به هنگام خواندن، دقت‌نظر و عنصر تخیل نقشی مهم دارند.
- این لحن از نظر معنای کلی آهنگ سخن به لحن روایی نزدیک است.

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

پیشنهاد می‌شود «یک آزمون عملکردی نمونه کار» در کلاس برگزار نمایید. از دانش‌آموزان بخواهید وظایف خود را در زمان غیبت حضرت مهدی (عج) در قالب نقاشی ارائه دهند. سپس نمایشگاهی از نقاشی‌های بچه‌ها برگزار کنید و از دانش‌آموزان بخواهید به نقد کارهای یکدیگر بپردازند. نتایج کار را در دفتر ثبت فرایند آموزشی، ثبت کنید. انجام کار به صورت گروهی نیز قابلیت اجرایی دارد که آسیب‌های احتمالی از قبیل صرف وقت زیاد، نقاشی ضعیف بعضی دانش‌آموزان و تشخیص وظایف از طرف ایشان را رفع می‌کند.

■ جلسه هفتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● صفحه سوم کتاب نگارش

در تمرین خط تحریری بر زیبا نویسی نشانه (ی) توسط دانش‌آموزان تأکید نمایید این فرصت با تمرین روی کلمات «دنیا، وقتی، می‌شود، و بیایی» در متن شعر مهیا می‌گردد.

● نکته: نوشتن برنامه یک روز جمعه توسط دانش‌آموز علاوه بر تمرین برنامه‌نویسی و فهرست کار روزانه، دارای این هدف است که به بحث ظهور آقا حضرت ولی عصر (عج) در روز جمعه نیز اشاره گردد.

● مرور آموخته‌ها

در مرور مطالب درس از روش آموزش دانش‌آموز به دانش‌آموز (یکی از مداخله‌های مؤثر در بحث ارزشیابی کیفی) بهره ببرید. از دانش‌آموزان بخواهید دوبه دو با هم کتاب را ورق بزنند و نکات درس را برای یکدیگر توضیح دهند.

■ جلسه هشتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی مهارت خواندن	۲۰ دقیقه

● صفحه چهارم کتاب نگارش

در درس‌های گذشته، دانش‌آموز این توانایی را کسب کرد که ابتدا موضوعی را برای نوشته خود انتخاب کند، سپس در ارتباط با آن موضوع، بندی منسجم بنویسد. در فرایند آموزش بندنویسی در این درس، خرد کردن موضوع کلی به موضوعات کوچک‌تر مورد نظر است. با توجه به ظرفیت محدود بند، یک موضوع کلی در یک بند نمی‌گنجد؛ لذا موضوعات کلی باید به موضوعات کوچک‌تر محدود شوند. در نگارش این درس موضوع کلی «نان» است. در تصویرها

موضوع نان به چهار موضوع کوچک درباره نان محدود شده است. این موضوعات عبارت اند از :

- انواع نان
- اسراف نان
- طرز پخت نان
- صف نانوائی

برای توجّه به این مطلب، با ذکر مثال‌هایی به دانش‌آموزان بیاموزید که موضوع کلی را به موضوع‌های کوچک‌تر تقسیم کنند، سپس یکی را که اطلاعات بیشتری درباره آن دارند؛ انتخاب کرده، درباره آن یک بند بنویسند.

● مثال ۱ : موضوع کلی : معلّم

موضوعات کوچک‌تر :

● روش تدریس معلّم

● اخلاق و رفتار معلّم

● مثال ۲ : موضوع کلی : بهار

موضوعات کوچک‌تر :

● زیبایی‌های بهار

● نوروز و بهار

■ جلسه نهم	
۱- بخوان و بیندیش (حوض فیروزه‌ای)	۲۵ دقیقه
۲- درک و دریافت	۲۰ دقیقه

متن حوض فیروزه‌ای به صورت خیلی ساده دانش‌آموزان را با سبک نمایشنامه‌نویسی آشنا می‌کند. به عنوان تکلیف شب می‌توانید موضوعی به دانش‌آموزان داده، از آنها بخواهید که در همین قالب، متنی تهیه نمایند.

توجّه به سؤالات «درک و دریافت» نشان می‌دهد در فرایند آموزش درک متن، درک

اطلاعات صریح متن، رسیدن به استنباط و توجه به ضمائر شخصی، به عنوان ابزارهای انسجام بین گزاره‌های متن برجسته شده است.

■ جلسهٔ دهم	
مثال (هنوز دو قورت و نیمش باقی است)	۴۵ دقیقه

● مثل

در این جلسه مثل فصول قبل با روش‌های خلاقانه و با نشاط به مفهوم ضرب‌المثل «هنوز دو قورت و نیمش باقی است»، بیردازید.

■ جلسهٔ یازدهم	
۱- املا	۲۰ دقیقه
۲- فعالیت‌های نگارش	۲۵ دقیقه

● املاي پایان فصل

مانند فصل‌های گذشته انجام شود.

● صفحهٔ آخر فصل (فعالیت‌های تکمیلی)

صفحهٔ فعالیت تکمیلی توسط دانش‌آموز انجام می‌شود.

در تمرین اول، هدف این است که دانش‌آموز بتواند فعل‌ها را از اسم‌ها تفکیک نماید. تمرین دوم و سوم مجدداً بر ابزار زبانی ضمیر برای انسجام بین گزاره‌های متن تأکید دارد. تلفیق هنر و ادبیات در فعالیت آخر این صفحه برای دانش‌آموزان جذاب و دوست‌داشتنی است.

فصل پنجم: هنر و ادب

درس دهم: یار مهربان

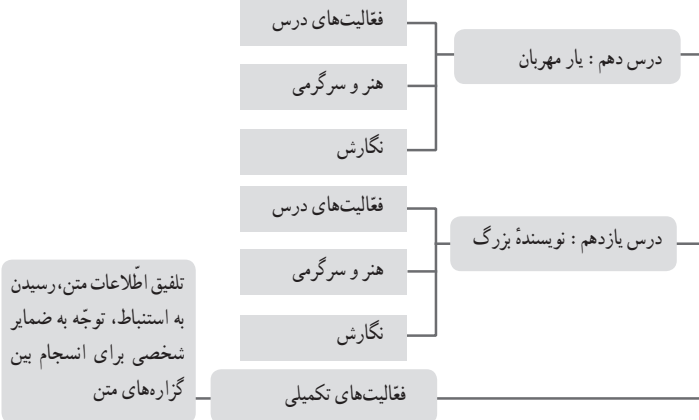
درس یازدهم: نویسنده بزرگ

فصل پنجم: هنر و ادب

مهارت‌های خوانداری

مهارت‌های نوشتاری

اهداف فصل پنجم: هنر و ادب

- ۱- توسعه دامنه لغات دانش آموزان در واژه‌سازی
- ۲- توانایی تشخیص اهمیت نقش به عنوان محور معنایی جمله
- ۳- آشنایی دانش آموزان با حکایت
- ۴- تقویت حافظه دانش آموزان
- ۵- تقویت مهارت درک متن و بهبود سواد خواندن
- ۶- تقویت مهارت سخن گفتن
- ۷- تقویت حافظه شنیداری
- ۸- کسب مهارت در نوشتن خط تحریری
- ۹- آشنایی دانش آموزان با جایگاه هنر در ادبیات
- ۱۰- شناساندن چهره‌های ادبی ماندگار مثل سعدی به دانش آموزان

● درس دهم: یار مهربان

■ اهداف

- ۱- ایجاد حس ارتباط صمیمانه میان دانش‌آموز و کتاب
درسی
- ۲- آشنایی دانش‌آموزان با جان‌بخشی به اشیا
- ۳- تقویت مهارت سخن گفتن و تفکر در فعالیت
صندلی صمیمیت
- ۴- توسعه دامنه‌ها و واژگان دانش‌آموزان با وندافزایی (وند
صفت‌ساز «- مند»)
- ۵- تقویت توجه به نقش کلیدی فعل در معنای جمله

■ آموزش

■ جلسه اول

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

● روش تدریس پیشنهادی

قضاوت عملکرد، ایفای نقش به شیوه پانتومیم (صامت)

● قضاوت عملکرد

۱- از دانش‌آموزان بخواهید کتاب‌های فارسی و نگارش را روی میز بگذارند.

۲- از آنها بخواهید شکل و نمای ظاهری کتاب‌ها را به دقت بررسی کنند.

۳- حالا برگه‌هایی را که از قبل آماده کرده‌اید میان بچه‌ها توزیع کنید و از آنها بخواهید به سؤالات به صورت انفرادی پاسخ دهند. معیارها و خواسته‌های خود را در جهت انجام این تکلیف، به وضوح و شفاف بیان نمایید.

● مثال :

● برای پاسخ‌گویی به سؤالات ۱۰ دقیقه وقت دارید.

● حتماً سؤالات را با مداد مشکی پاسخ بدهید.

● ملاک قضاوت شما در پاسخ‌گویی به سؤالات، کتاب‌های فارسی سال تحصیلی جاری می‌باشد.

● در پاسخ دادن به سؤالات مثل همیشه صداقت را رعایت کنید.

● در این کار به صورت انفرادی عمل کنید. بعد فرصت مشورت داده می‌شود.

توجه : این درس به قلم دکتر فریدون اکبری شیلدره نوشته شده و در شورای گروه، بازخوانی، بازنگری و دست‌خوش‌اندکی تغییر گردیده است.

نمونه برگه سؤال :

باسمه‌تعالی

نام و نام‌خانوادگی :

درس فارسی : یار مهربان

تاریخ :

با توجه به کتاب فارسی به سؤالات پاسخ بده.

۱- برای سالم و تمیز ماندن کتاب فارسی‌ات چه کارهایی انجام داده‌ای؟ ۲ مورد را بنویس.

۲- چه کارهایی انجام می‌دهی تا کتاب فارسی‌ات گم نشود؟

۳- آیا تا به حال کتاب فارسی هم‌کلاسی‌ات را امانت گرفته‌ای؟ آن را با چه وضعیتی بازگرداندی؟

۴- تا امروز قشنگ‌ترین مطلبی را که از کتاب فارسی آموخته‌ای کدام است؟

۵- کدام درس کتاب فارسی را بیشتر دوست داری؟ چرا؟

۶- آیا در کتاب نگارش خط تحریری و پاکیزگی را رعایت نموده‌ای؟ چگونه؟

تکمیل برگه برای دانش‌آموز یک عملکرد و مهارت و برای معلم جنبه سنجش نگرش دانش‌آموزان است. اینک وقت آن است که این عملکرد در گروه توسط اعضا به قضاوت گذاشته شود.

۴- به بچه‌ها فرصت بدهید پاسخ‌های خود را برای یکدیگر بخوانند و صحت کلام بچه‌ها به محک گذاشته شود. به فرض اگر دانش‌آموزی از کتاب خود درست مواظبت نکرده باشد، بدون اینکه از طرف معلم مورد سرزنش واقع شود؛ رفتارش از طرف گروه هم‌سال نقد می‌شود و به این نتیجه می‌رسد که نگهداری از کتاب‌هایش مثل بقیه اعضای گروه چقدر مهم بوده است و درصدد رفع مشکل برخواهد آمد.

هر دانش‌آموز حق دارد از آموخته‌های خود جهت رفع اشکالات و بالابردن سطح کار خود بهره ببرد. یا اگر دانش‌آموزی در زمان تعیین شده، نتوانست برگه را کامل کند و تأخیر او در گروه به قضاوت گذاشته شود، با کمک هم‌کلاسی‌ها به رفع نقص خواهد پرداخت.

۵- برگه‌ها را جمع کنید و با یک نگاه اجمالی به پاسخ‌ها و طرح سؤالات زیر، مطلب را جمع‌بندی نموده، مفاهیم موردنظر خود را تدریس نمایید.

- چرا باید کتابمان را تمیز و سالم نگه داریم؟
- چگونه باید از کتاب‌های خود مواظبت کنیم؟
- آیا تا به حال کتابت را امانت داده‌ای؟
- از کتاب فارسی خود چه مطالبی را یادگرفته‌ای و چگونه از آنها در زندگی استفاده می‌کنی؟

• خوانش متن

در پایان، متن درس توسط معلم یا دانش‌آموزان خوانده شده، بر مطالب تأکید می‌گردد.

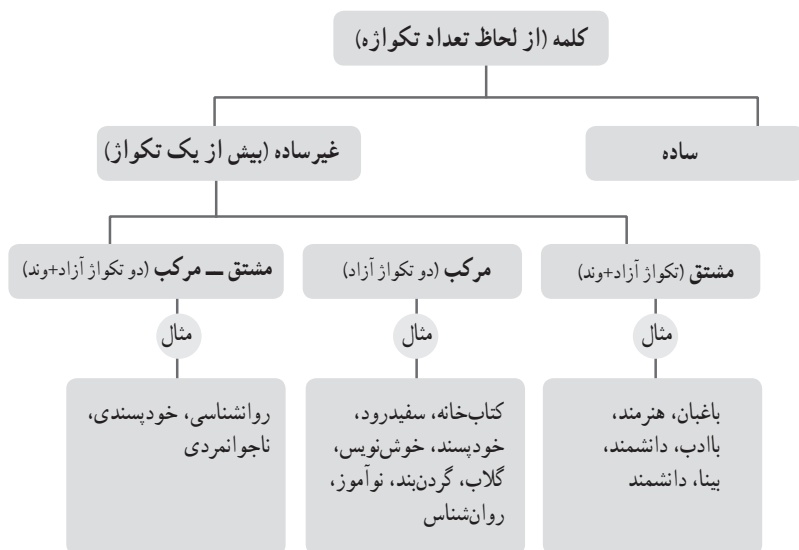
• درک مطلب

فعالیت درست و نادرست و درک مطلب نیز مثل دروس گذشته انجام می‌شود.

■ جلسه دوم	
۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

چنان که در درس گذشته ملاحظه کردید، مباحث واژه‌آموزی، ابتدا با استفاده از روابط واژگانی با هدف طبقه‌بندی واژگان ذهنی دانش‌آموز انجام شد. سپس به کمک شبکه معنایی که آسان‌ترین شیوه در واژه‌آموزی است، به گسترش واژگان دانش‌آموزان پرداخته شد. پس از آن از درس ششم با استفاده از فرایند ترکیب که از پرسامدترین فرایندهای واژه‌سازی در زبان فارسی است، آموزش تداوم یافت. به واژه‌هایی که در نتیجه فرایند ترکیب حاصل می‌شوند، «واژه‌های مرکب» می‌گویند. از این درس تا پایان کتاب، واژه‌آموزی از طریق فرایند «وندافزایی» انجام می‌شود. «وندافزایی» نیز از فرایندهای پرسامد واژه‌سازی در زبان فارسی است. به کلماتی که حاصل وندافزایی هستند، "کلمات مشتق" می‌گویند.

- تذکر: این نمودار و مباحث مربوط به آن، فقط برای آگاهی بیشتر همکاران، تنظیم شده است و نباید به دانش‌آموزان انتقال داده شود.

■ جلسه سوم	
۲۵ دقیقه	۱- فعالیت‌های نوشتاری
۲۰ دقیقه	۲- صندلی صمیمیت

● صفحه اول کتاب نگارش

سؤال سوم صفحه اول کتاب نگارش:
دور کلماتی که با «مند» ترکیب درستی ساخته‌اند، خط بکش.

سودمند دریامند توانمند خطرمند ارزشمند هنرمند شادمند ثروتمند

- توجه: مقصود ما از درست بودن ترکیب، فقط کاربرد و رواج آن در میان اهل زبان است، یعنی واژه «خطرمند» از نظر ساخت، درست است ولی در میان اهل زبان، رواج و کاربرد ندارد.

● صندلی صمیمیت

فعالیت صندلی صمیمیت با انتخاب موضوعی از جانب معلم آغاز می‌شود. دانش‌آموزان مدتی درباره موضوع فکر می‌کنند، سپس با یکدیگر مشورت می‌کنند و در آخر نماینده گروه، روی صندلی می‌نشیند و درباره موضوع صحبت می‌کند. از آنجایی که قبلاً در فعالیت «نگاه کن و بگو» آموخته‌اند که منسجم سخن بگویند، همین‌طور در کتاب نگارش، منسجم نوشتن را آموخته‌اند، انتظار می‌رود در انجام این فعالیت نیز منسجم سخن بگویند. (توجه به این نکته حائز اهمیت است که

موضوع انتخابی در حد ساختار ذهنی، سطح درک و دریافت و توانایی زبانی دانش‌آموزان پایه سوم باشد. دانش‌آموزان پایه سوم به لحاظ ویژگی‌های هیجانی و عاطفی، نسبت به انتقاد و ریشخند، حساسیت دارند و ممکن است در سازش یا کنار آمدن با مورد پیش آمده، دچار مشکل شوند. آنان به تشویق و تحسین، به ویژه از سوی معلم نیاز فراوان دارند و فعالیت «صندلی صمیمیت» به راحتی فرصت ارتباط بین معلم و دانش‌آموز را فراهم می‌آورد.

■ جلسه چهارم	
۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه

● املا

شگردهای زیادی برای یک زنگ املائی مفرح، وجود دارد. برای این درس «املائی سفره‌ای» پیشنهاد می‌گردد. در حیاط مدرسه، سفره‌ای یک بار مصرف به طولی که همه بچه‌ها دو طرف آن بنشینند، پهن کنید. بچه‌ها مازیک به همراه داشته باشند. به هر ۲ یا ۳ نفر یک فعالیت املائی واگذار کنید تا روی سفره بنویسند. بچه‌ها این فعالیت را خیلی دوست دارند.

● مثال :

گروه اول : کلماتی را که در متن درس «مند» دارند به خاطر آورده، بنویسید.

گروه دوم : پنج کلمه از متن درس به دلخواه بنویسید.
می‌توانید تکالیف هر گروه را جابه‌جا کنید تا همه بتوانند انواع تمرین‌ها را تجربه کنند.

● پیاموز و بگو

هدف از این بخش، تبیین اهمیت «فعل» به عنوان محور اصلی معنای جمله است. چنان که در این فعالیت ملاحظه می‌کنید، تمامی اجزای جمله، ثابت هستند و فقط فعل تغییر کرده است، با وجود این، یک تغییر عمده در معنای جمله ایجاد شده است. در انجام این فعالیت می‌توانید به صورت شفاهی عباراتی را که فعل ندارند، بگویید تا دانش‌آموزان در ادامه گفته شما، به صورت دسته‌جمعی با فعل‌های مناسب، جمله را با معانی متفاوت تمام کنند.
اگر از جمله‌هایی با محتوای طنزآمیز، استفاده کنید این فعالیت برای بچه‌ها جالب‌تر و هیجان‌انگیزتر خواهد بود.

■ جلسه پنجم

۲۰ دقیقه	۱- فعالیت‌های نوشتاری
۲۵ دقیقه	۲- تمرین خواندن

● صفحه دوم کتاب نگارش

دانش‌آموزان به تکمیل صفحه دوم کتاب نگارش می‌پردازند و در صورت بروز اشکال از معلم راهنمایی می‌گیرند.

● تمرین خواندن

مثل دروس قبل به مهارت خواندن اهمیت داده، فرصت روخوانی با صدای بلند را طی جلسات تدریس یک درس برای همهٔ بچه‌ها فراهم کنید.

■ جلسهٔ ششم	
۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

لحن متن درس دهم از نوع «عاطفی - خبری» می‌باشد. خواندن زیبا، دمیدن روح به پیکرهٔ بی‌جان متن است. روخوانی آداب خاص دارد که باید این آداب را به دانش‌آموزان آموخت. در دورهٔ معاصر متن‌های ثر بیشتر ساده، روزمره و همه‌فهم‌اند. برای خواندن این درس که دارای جملات عاطفی می‌باشد، خواننده باید خود را با احساسات نویسنده هماهنگ کند و لحنش را شکل دهد.

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

برای ارزشیابی برگزارای یک «آزمون کتبی» پیشنهاد می‌گردد. از دانش‌آموز بخواهید آنچه را که از درس دهم یاد گرفته است به صورت خلاصه بنویسد. نوشتهٔ دانش‌آموز که حاصل تفکر و مهارت او در نوشتن است، می‌تواند مورد ارزشیابی قرار گیرد.

■ جلسه هفتم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● صفحه سوم کتاب نگارش

در تمرین خط تحریری اتصال نشانه‌های غیر آخر به «م» در کلمات مهربانم، خوش‌بیانم، گویم، بی‌زبانم مورد تأکید است.

● مرور آموخته‌ها

در مرور مطالب درس از دانش‌آموزان بخواهید اشکالات خود را مطرح کنند و شما پاسخ بدهید.

■ جلسه هشتم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی مهارت خواندن	۲۰ دقیقه

● صفحه چهارم کتاب نگارش

در درس گذشته، چگونگی تقسیم موضوع به موضوعات کوچک‌تر آموزش داده شد. در این درس نیز به منظور تثبیت مطالب آموزشی و اهمیت مطلب یک بار دیگر به این نکته اشاره می‌شود.

● پاسخ پیشنهادی سؤالات صفحه نگارشی:

موضوع کلی: «دانش آموز»

۱- درس خواندن

۲- رفتار و اخلاق

۳- رعایت نظافت

موضوع کلی: «کتابخانه»

۱- عضو شدن در کتابخانه

۲- طبقه بندی انواع کتابها

۳- اهمیت کتابخوانی

موضوع کلی: «زمستان»

۱- خواب زمستانی حیوانات

۲- میوه های فصل زمستان

۳- برف و یخبندان

● ارزشیابی مهارت خواندن

برای ارزشیابی مهارت خواندن، معیارهایی چون کامل ادا کردن کلمات، تلفظ درست واژه ها، و رعایت لحن مناسب در نظر گرفته شود.

■ جلسه نهم

۱- بخوان و حفظ کن (نقاش دنیا)	۲۰ دقیقه
۲- املا	۲۵ دقیقه

● املا

مثل دروس قبل املاي دو قسمتی شامل املاي تقریری و فعالیت های املاي برگزار می شود.

● درس یازدهم: نویسنده بزرگ

■ اهداف

- ۱- معرفی سعدی
- ۲- تقویت مهارت سخن گفتن همراه با تفکر و تمرکز روی موضوع
- ۳- گسترش واژگان دانش‌آموز به کمک فرایند «وندافزایی»
- ۴- تقویت حافظه و درک شنیداری در فعالیت «گوش کن و بگو»
- ۵- افزایش توانایی دانش‌آموزان در زیبانویسی
- ۶- آشنایی دانش‌آموزان با حکایت
- ۷- آشنایی دانش‌آموزان با نثر کهن

■ آموزش

■ جلسه اول

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

● روش تدریس پیشنهادی

کارایی گروه، ایفای نقش همراه با قصه‌گویی

• کارایی گروه (به شکل ساده)

- ۱- ابتدا دربارهٔ نثر کهن توضیحات کوتاهی به دانش‌آموزان بدهید.
- ۲- از بچه‌ها بخواهید یک بار متن درس را به صورت کامل و با دقت مطالعه کنند.
- ۳- کاربرگ سؤالات مربوط به درس را بین دانش‌آموزان توزیع کنید و فرصت بدهید به صورت انفرادی به سؤالات پاسخ بدهند.
- ۴- حالا از همان نمونه سؤال در اختیار گروه بگذارید تا اعضای گروه، دربارهٔ پاسخ سؤالات گفت و گو کنند، به توافق برسند و برگه را پاسخ بدهند. (طرح سؤالات به صورت چهارگزینه‌ای توصیه می‌شود.)
- ۵- پاسخ‌ها را در کلاس مرور کنید تا دانش‌آموزان جلوی سؤالاتی که نادرست پاسخ گفته‌اند؛ علامت بگذارند و به نوعی برگه‌های انفرادی و گروهی را تصحیح کنند.
- ۶- هر دانش‌آموز برگهٔ خود را با برگهٔ گروه مقایسه کند و اگر در کارکرد گروهی، تعداد پاسخ‌های نادرست کاهش یافته باشد، دانش‌آموز به کارایی گروه پی می‌برد و مشارکت را در فرایند یادگیری اثربخش می‌داند. چون ارزشیابی به صورت کیفی برگزار می‌شود، تصحیح به صورت کمی و نمره‌گذاری در جداول این روش ضرورت ندارد. فلسفهٔ بهره‌گیری از این روش، پافشاری بر خرد جمعی و برتری دادن نتیجهٔ کار گروه بر عملکرد فرد است.

نمون برگ سؤالات روش کارایی گروه :	
نام و نام خانوادگی :	باسمه تعالی
تاریخ :	روش کارایی گروه
درس یازدهم : نویسنده بزرگ	
ارزشیابی	۱- کدام جمله در اثر کهن (قدیمی) به کار می‌رود؟ الف) او برای زیارت به مکه سفر کرد. ☐ ب) خلقی بر سماط او گرد آمده‌اند. ☐ ج) سعدی با قرآن آشنایی کامل داشت. ☐
درست پاسخ داده‌ام. ☐	
درست پاسخ نداده‌ام. ☐	
۲- حاتم طایی چگونه شخصی بود؟ الف) عصبانی و بداخلاق ☐ ب) از خودراضی ☐ ج) بزرگ همت و بخشنده ☐	درست پاسخ داده‌ام. ☐
درست پاسخ نداده‌ام. ☐	
۳- آرامگاه سعدی در کدام شهر است. الف) شیراز ☐ ب) روم ☐ ج) مکه ☐	درست پاسخ داده‌ام. ☐
درست پاسخ نداده‌ام. ☐	
۴- نام کتاب‌های ارزشمند سعدی چیست؟ الف) الهی نامه و اسرارنامه ☐ ب) بوستان و گلستان ☐ ج) خاطرات شیرین ☐	درست پاسخ داده‌ام. ☐
درست پاسخ نداده‌ام. ☐	
۵- چرا سعدی به سفر می‌رفت؟ الف) تا چیزهای بیشتری یاد بگیرد. ☐ ب) چون پول فراوانی داشت. ☐ ج) چون در خانه حوصله‌اش سر می‌رفت. ☐	درست پاسخ داده‌ام. ☐
درست پاسخ نداده‌ام. ☐	
تعداد سؤالات درست :	نظر معلم : امضا : تاریخ :

● **نکته :** برای تعداد سؤالات، چهارچوب ویژه‌ای طراحی نشده است و بنا به سطح توانمندی‌های دانش‌آموزان تعداد سؤالات تغییر پیدا می‌کند.

● **خوانش متن**

با استفاده از کتاب گویا خوانش متن انجام شود.

● درک مطلب

فعالیت‌های درک متن مثل دروس گذشته انجام می‌شود.

■ جلسهٔ دوم	
۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

در قسمت واژه‌آموزی با استفاده از فرایند «وندافزایی»، اسامی مکان با افزودن پسوند «-ستان» ساخته می‌شوند. توجه کنید چون این کلمات مشتق هستند در املا نویسی به صورت (سرهم) نوشته می‌شوند.

● تمرین خواندن

روان‌خوانی درست و شمردهٔ دانش‌آموزان را مثل دروس گذشته، در نظر داشته باشید. بعد از تمرین‌های اصولی و مستمر در زمینهٔ خواندن، در این قسمت از سال تحصیلی دانش‌آموزان باید از «روخوانی» یک سطح بالاتر رفته و به خواندن توأم با درک رسیده باشند. روخوانی بیان کلمات از روی نوشته است که در آن ارتباطی بین کلمات و درک و دریافت وجود ندارد. یعنی دانش‌آموز آنچه را دیده به زبان می‌آورد. در حالی که خواندن علاوه بر بیان نوشته‌ها، باید به درک و فهم بینجامد.

■ جلسهٔ سوم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- صندلی صمیمیت	۲۰ دقیقه

● صفحهٔ اوّل کتاب نگارش

دانش‌آموزان صفحهٔ اوّل کتاب نگارش را در کلاس تکمیل می‌کنند و شما آن را بررسی

و نظارت می‌کنید. در تمرین سوم کلمات گلدان، گل‌خانه، گلزار، کوهنورد، کوه‌پیمایی، کوهسار قابل استفاده است.

● صندلی صمیمیت

دانش‌آموزان در بخش نگارش تاکنون آموخته‌اند که برای نوشتن یک بند بهتر است موضوع اصلی را به موضوعات کوچک‌تر تقسیم نمایند و اگر یکی از این موضوعات را انتخاب کنند و درباره آن بنویسند، نوشته آنها دارای انسجام و روال منطقی بهتری خواهد بود. در فعالیت «صندلی صمیمیت» همین فرایند در مهارت سخن گفتن با هدف پرورش فن بیان، اتفاق می‌افتد تا انسجام کلامی نیز صورت پذیرد. مطابق با دستورالعمل موجود در کتاب فارسی این فعالیت را انجام دهید. اجرای درست این فعالیت مکمل بخش نگارش در کتاب نگارش است و موجب افزایش قدرت تفکر دانش‌آموزان و ایجاد انسجام فکری در آنان می‌شود.

■ جلسه چهارم	
۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه

● املا

در این قسمت، املا به صورت ایستگاهی پیشنهاد می‌شود. در حیاط مدرسه، چهار ایستگاه در نظر بگیرید. در ایستگاه اول دانش‌آموزان به صورت گروهی با استفاده از آب‌پاش‌هایی که از قبل تدارک دیده شده، کلماتی را که برایشان در نظر گرفته‌اید، روی زمین می‌نویسند. پس از این کار به ایستگاه دوم می‌روند و دسته دوم کلمات را با خمیربازی می‌سازند. در ایستگاه سوم کاغذهای ریزی را که آماده شده است، مجاله نموده، با کنار هم قرار دادن آنها کلمه را می‌نویسند و در ایستگاه چهارم توپ کوچک را به سمت کلمه نصب شده بر دیوار، که سرگروه می‌خواند، پرتاب می‌کنند. با توجه به خلأ قیوت خود و نیازهای کلاس درستان می‌توانید ایستگاه‌های مختلفی را طراحی کنید. جهت نظارت بر درست‌نویسی کلمات در ایستگاه‌های مختلف از دانش‌آموزان قوی در این زمینه یاری بگیرید و مسئولیت کنترل صحیح نوشتن را به خود گروه واگذار کنید.

بیاموز و بگو

در فعالیت «بیاموز و بگو» توصیه می‌شود نمونه‌هایی از حکایات کوتاه و ترجیحاً طنز را بین گروه‌ها توزیع نمایید تا دانش‌آموزان با کمک هم در گروه آن را بخوانند و لذت ببرند. سپس از نماینده گروه‌ها بخواهید که حکایات را به نوبت برای کل کلاس تعریف کنند. در انتها این نوع نوشته را تحت عنوان «حکایت» معرفی کنید. متون را از قبل در اختیار دانش‌آموز نگذارید تا متن داستان کشش و جذابیت لازم را برای گوش دادن داشته باشد.

■ جلسه پنجم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۰ دقیقه
۲- گوش کن و بگو	۲۵ دقیقه

● صفحه دوم کتاب نگارش

در تمرین دوم این صفحه، همه کلمات دارای ارزش املائی هستند و هر کلمه‌ای را که دانش‌آموز انتخاب کند، صحیح است. هدف این فعالیت، مرور کلمات و تثبیت شکل درست آنها در ذهن دانش‌آموز می‌باشد.

● گوش کن و بگو

یکی از مهارت‌های اصلی زبان، مهارت گوش کردن است که باید به آن توجه شود به این منظور در کتاب فارسی سوم ابتدایی فعالیت «گوش کن و بگو» در ساختار جدیدی طراحی شده است. هدف از این فعالیت افزایش تمرکز و درک شنیداری دانش‌آموز است. با استفاده از نرم‌افزاری که به پیوست این کتاب در اختیار آموزگاران گذاشته شده است، ابتدا متن داستان را در فضای آرام برای دانش‌آموزان پخش کنید و از آنها بخواهید با دقت به داستان گوش فرادهند. سپس کتاب فارسی را باز کرده، به صورت انفرادی جملات را بخوانند و ترتیب رویدادها را بگویند. چنانچه نرم‌افزار مربوطه را در اختیار نداشتید متن داستان‌های مخصوص فعالیت «گوش کن و بگو» به صورت ضمیمه در انتهای همین کتاب آمده است. سعی

کنید آرام و شمرده و رسا داستان را بخوانید و فعالیت را انجام دهید.

■ جلسه ششم	
۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

در تشخیص لحن متون مختلف، شناخت لحن شخصی شاعران و نویسندگان می‌تواند به خواننده، کمک زیادی بکند. مثلاً سعدی در بوستان لحنی پدرا نه دارد. در ترگلستان نیز سعدی در بیان حکایات، لحن ملایم روایی را به کار می‌گیرد. لذا در قسمت شکر کهن درس که نشان از بیان حکایت دارد باید برخی از کلمات را کشیده‌تر خواند تا زیبایی خواندن حفظ شود.

● ارزشیابی

برای ارزشیابی، پرسش شفاهی پیشنهاد می‌شود. از دانش‌آموز بخواهید که داستان خارکن را به زبان ساده امروزی بازگو نماید و یا اینکه توضیحاتی از درس درباره سعدی ارائه دهد.

■ جلسه هفتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● صفحه سوم کتاب نگارش

تمرین سوم: کلمه رمز «فیروزه» می‌باشد. منظور معدن فیروزه‌ای در شهر نیشابور استان خراسان رضوی است، که تنها معدن فیروزه دنیاست. در کشور آمریکا نیز فیروزه صنعتی تولید می‌شود که مرغوبیت فیروزه نیشابور را ندارد. فیروزه، سنگی است به رنگ آبی فیروزه‌ای که در

زیورآلات استفاده می‌شود.

■ جلسه هشتم	
۲۵ دقیقه	۱- فعالیت‌های نوشتاری
۲۰ دقیقه	۲- ارزشیابی مهارت خواندن

● صفحه چهارم کتاب نگارش

پس از تمرین درس‌های گذشته در بخش نگارش و صندلی صمیمیت، انتظار می‌رود دانش‌آموز بتواند موضوع را محدود کند و یک بند منسجم تولید کند.

موضوع: پاییز

موضوعات کوچک‌تر

۱- برگ‌ریزان پاییز

۲- بازگشایی مدارس

۳- میوه‌های فصل پاییز

به دو بند زیر توجه کنید:

● **بند ۱:** فصل پاییز بسیار زیبا است. در فصل پاییز برگ درختان زرد می‌شوند و می‌ریزند. در آغاز ماه مهر که اولین ماه فصل پاییز است دانش‌آموزان به مدرسه می‌روند. میوه‌های فصل پاییز خوش‌مزه‌اند. ما فصل پاییز را دوست داریم.

● **بند ۲:** در اولین روز فصل پاییز، بچه‌ها شادی کنان به مدرسه می‌روند. ماه مهر با حضور بچه‌ها در مدرسه بسیار باشکوه می‌شود. خورشید پاییزی به دانش‌آموزان لبخند می‌زند و ورودشان را به مدرسه تبریک می‌گوید.

بند اول اگر چه در مورد موضوع پاییز است. اما انسجام موضوعی ندارد و از هر دری سخنی به میان آورده است. اما در بند دوم صرفاً به موضوع کوچک‌شده «بازگشایی مدارس» اشاره کرده، از پراکنده‌گویی پرهیز نموده است و فقط درباره جمله اول بند (جمله موضوع) توضیحاتی ارائه می‌دهد. بدین ترتیب این بند، به لحاظ محتوا و انتقال پیام، کامل است.

■ جلسهٔ دهم	
۲۵ دقیقه	۱- بخوان و ببندیش (خواب خلیفه)
۲۰ دقیقه	۲- املا

در ادامهٔ فرایند آموزش درک متن، توجه به سؤالات «درک و دریافت» نشان می‌دهد درک اطلاعات صریح متن، رسیدن به استنباط و توجه به ضمائر شخصی، به عنوان ابزارهای انسجام بین گزاره‌های متن برجسته شده است.

● املا

مثل دروس گذشته املاي دو قسمتی (تقریری و فعالیت‌های املاي) به اجرا گذاشته می‌شود. بهتر است در تصحیح اوراق املا از دانش‌آموزان کمک بگیرید. این کار در ایجاد اعتماد به نفس در ایشان و ایجاد حس علاقه‌مندی به درس املا مؤثر است و غیر مستقیم به تعمیق آموزش املا می‌انجامد.

■ جلسهٔ دهم	
۴۵ دقیقه	حکایت (راز جعبه)

■ جلسهٔ یازدهم	
۲۰ دقیقه	۱- املا
۲۵ دقیقه	۲- فعالیت‌های نوشتاری

● املاي پایان فصل

برای هدفمند نمودن ارزشیابی املاي آخر فصل، با توجه به کلمات دارای ارزش املاي، بازخورد این فعالیت به اولیا، در جهت پیشرفت دانش‌آموزان مؤثر است.

● صفحهٔ آخر فصل (فعالیت‌های

تکمیلی)

در شمارهٔ یک فعالیت‌های تکمیلی، تلفیق اطلاعات متن و توجه به سیر رویدادهای آن مورد سنجش قرار گرفته است. سؤال آخر این صفحه به بالاترین سطح درک متن یعنی تلفیق و تفسیر اطلاعات متن می‌پردازد. دانش‌آموز برای پاسخ به این سؤال علاوه بر استنباط درون متنی، نیاز به استنباط برون متنی دارد و با استفاده از دانش پیشین خود خلأهای متن را پر کرده، به درک درست می‌رسد. بدیهی است هر قدر دانش پیشین دانش‌آموز بیشتر باشد به درک بهتری خواهد رسید.

فصل ششم: ایران من

درس دوازدهم: ایران عزیز

درس سیزدهم: درس آزاد

درس چهاردهم: ایران آباد

فصل ششم : ایران من

مهارت‌های خوانداری

درس دوازدهم :
ایران عزیز

- درک اطلاعات صریح متن
- درست و نادرست
- درک مطلب
- رسیدن به استنباط
- واژه‌آموزی
- فرایند وندافزایی،
وند مکان ساز (- دان)

درس سیزدهم :
درس آزاد

- صندلی صمیمیت
- بیاموز و بگو

بخوان و حفظ کن :
وطن

- گوش کن و بگو

- درک اطلاعات صریح متن
- درست و نادرست
- درک مطلب
- تلفیق اطلاعات متن
و رسیدن به استنباط

درس چهاردهم :
ایران آباد

- واژه‌آموزی
- صندلی صمیمیت
- فرایند وندافزایی،
وند مکان «-ی» مانند عکاسی»
- بیاموز و بگو
- معرفی نهاد یا فاعل
- تقویت تمرکز شنیداری

بخوان و بیندیش :
بوی سیب و یاس

- گوش کن و بگو

- درک اطلاعات صریح متن، رسیدن
به استنباط، توجه به ضمائر شخصی
برای انسجام بین گزاره‌های متن
- درک و دریافت

حکایت : خروس ایرانی

مهارت‌های نوشتاری

درس دوازدهم : ایران عزیز

- فقالیت‌های درس
- هنر و سرگرمی
- نگارش

درس چهاردهم : ایران آباد

- فقالیت‌های درس
- هنر و سرگرمی
- نگارش

تلفیق اطلاعات متن، رسیدن
به استنباط، توجه به ضمائر
شخصی برای انسجام بین
گزاره‌های متن

- فقالیت‌های تکمیلی

اهداف فصل ششم: ایران من

- ۱- ایجاد حس وطن دوستی در دانش آموزان
- ۲- ایجاد نگرش مثبت نسبت به پاسداشت میهن و حفظ ارزش‌های آن
- ۳- تقویت مهارت سخن‌گفتن در دانش آموزان
- ۴- گسترش دامنه و اژگان دانش آموزان با وندافزایی
- ۵- بهره‌گیری از شعر فارسی در تلطیف روحیه دانش آموزان
- ۶- تقویت مهارت شنیداری دانش آموزان در فعالیت گوش کن و بگو
- ۷- تقویت قوه حافظه دانش آموزان با حفظ شعر «بخوان و حفظ کن»
- ۸- افزایش قدرت درک متن دانش آموزان در بخش «درک مطلب» و بخوان و بیندیش
- ۹- گسترش جمله با نقش فاعل در آن
- ۱۰- آشنایی دانش آموزان با انواع حکایات و ضرب‌المثل‌ها
- ۱۱- افزایش توانایی دانش آموزان در زیبانویسی خط تحریری